

Fa. Th. Bremer en Zonen
Molenbouw,
Adorp (Gr.)

Begroting van kosten voor herstel van de windwatermolen van het waterschap
Onderwierum.

nr.	omschrijving	bedrag
1.	2 nieuwe roeden 19,50 m met aluminium stroomlijnneus en zelfzwiching	f. 8.700,-
2.	remborden op 4 wieken	" 450,-
3.	2 nieuwe lange schoren	" 500,-
4.	nieuwe lier met rondlopende ketting en betonnen ring rondom de molen	" 1.500,-
5.	nieuw zelfinstellend halslager	" 320,-
6.	2 tafelmenten onder kruining	" 300,-
7.	herstellen betimmering windpeluw	" 125,-
8.	kogellager met stoel op boventap koningsspil	" 275,-
	ondertap koningsspil voorzien van tonnenlager taatspot op DIN-balk met slede voor het uit het werkstellen van de koningsspil	" 770,-
10.	geheel nieuwe rietbedekking	" 3.041,-
11.	rietlatten	" 500,-
12.	verf- en teerwerk	" 1.000,-
13.	nieuw raam en herstel veldmuren	" 345,-
14.	molen rechtzetten	" 500,-
15.	onvoorzien	" 1.800,-
	Totaal	f.20.126,-

N.B. herstel rietbedekking kost f. 2398,- zodat de begroting eventueel met f. 643,- verminderd zou kunnen worden.

Opgemaakt te Adorp 24 januari 1957.

4159

4 februari 1957.

verzonden:

- 6 FEB. 1957

3 herstelkostenbegrotingen

kantbesch.

dd. 19 april 1956 no.6328, 1e afd.

11 Windwatermolens waterschappen 41
94 Onderwierum, Besheerspolder,
Scheemderzwaag.

In de bij nevenvermelde kantbeschikking hierbij teruggaande brief wordt door de provinciale molencommissie voorgesteld de besturen van de nevenvermelde waterschappen aan te schrijven teneinde hen er toe te bewegen hun molens weer in goede staat te brengen.

Naar aanleiding hiervan heb ik de eer uw college hierbij op uw verzoek over te leggen gespecificeerde, recente herstelkostenbegrotingen van bedoelde molens, opgemaakt door verschillende molenmakers.

Deze begrotingen, welke mij geen aanleiding tot opmerkingen geven, sluiten respectievelijk op de volgende totaal bedragen:

Wierum

- a. Onderwierum te Onderdendam (inclusief 2 nieuwe roeden) f. 20.126,-
- b. Besheerspolder te Lutjegast " 13.850,-
- c. Scheemderzwaag te Scheemda " 8.500,-

Uit dezerzijds gepleegd overleg met de voorzitters van de betreffende waterschapsbesturen blijkt, dat geen van de onderhavige waterschappen er voor gevoelen het herstel van deze molens te helpen bevorderen; aan het behoud van de windwatermolens willen deze waterschapsbestuurders eventueel alleen medewerken, indien het herstel voor 100% wordt gesubsidieerd en een betekenende bijdrage wordt toegezegd in de kosten van het toekomstige onderhoud.

Vanwege de waterschappen worden in het bijzonder nog de volgende bezwaren naar voren gebracht:

- a. Onderwierum. Deze windwatermolen behoort niet tot één van de 3 windwatermolens (waterschappen oostelijke Bedumerpolder, Koningslaagte en Vereniging), welke door de gemeente Bedum destijds voor behoud zijn aan-

72

gewezen, zodat in geen geval op een gemeentelijke subsidie en derhalve ook niet op een provinciale subsidie valt te rekenen; de financiering van herstel- en onderhoudskosten zal daardoor, ook in de toekomst, te ongunstig voor het waterschap uitvallen om dit ook maar enigszins aannemelijk te maken.

De bij de molen wonende molenaar heeft als zodanig geen volledige dagtaak, werkt uiteraard overdag elders om een vol loon te kunnen verdienen, waardoor de bediening van de windmolen geenszins is verzekerd; de eventuele besparing aan elektrische stroomkosten, door de windmolen te gebruiken in plaats van de elektromotor, wegen geenszins op tegen de meerdere kosten, verbonden aan een volwaardige molenaarsbeloning.

b. Beheerspolder. Hierbij wordt gewezen op het tegenwoordig ontbreken van een terzake kundige windmolenaar, alsmede op de relatieve hoge bemalingskosten als gevolg van de betrekkelijk kleine oppervlakte van de polder (145 ha), terwijl de mogelijke aansluiting hierop van de aangrenzende Hilmahuisterpolder (231 ha) met een hoger polderpeil weinig perspectieven biedt, omdat deze laatste polder over een zich nog in goede staat bevindende windwatermolen beschikt.

Voorts wordt ook hier de aandacht gevestigd op het financieel geringe effect van een eventuele besparing op elektriciteitskosten vanwege de hoge vaste lasten van de aansluiting op het elektriciteitsnet. Tenslotte zou door de ligging in een dal in het terrein deze kleine molen (16m vlucht) minder wind vangen dan de doorsnee Groninger windwatermolens, waardoor het rendement aan de lage kant zou zijn.

c. Scheemderzwaag. Het ontbreken van een terzake kundige windmolenaar, alsmede de te kleine bedrijfsruimte voor de onderin de molen geplaatste oliemotor, zijn de beweegredenen van het waterschap om thans op algemene sloop van de molen aan te dringen, teneinde ter plaatse een definitief gemaalgebouwtje om de bestaande motorbemalingsinstallatie heen te kunnen bouwen. Bovendien wordt op spoed aangedrongen met het nemen van een besluit, omdat de ernstige lekkages door de gaten in de kap van de molen momenteel de instandhouding van de motorinstallatie bedreigen.

*hervest
wordt
overlegt*

Tegen de aangevoerde argumenten van de zijde van de waterschappen valt weinig in te brengen.

Er zijn inderdaad in deze gevallen bezwarende omstandigheden. Daartegenover staat, dat deze objecten hun landschappelijke en waterstaatkundige waarde hebben; laatstgenoemde in het bijzonder in noodgevallen (schaarste aan brandstoffen, plotseling uitvallen van elektrische stroom, e.d.).

De kosten, om de molens weer in goede, bedrijfsvaardige staat te brengen, zijn echter betekend en zouden vermoedelijk van overheidswege wel in hun geheel moeten worden gesubsidieerd. Het is de vraag, of het in deze tijd - mede gezien uit een oogpunt van de wenselijkheid van bestedingsbeperking - verantwoord is gelden te besteden aan objecten, waarvan het behoud - gezien de houding van de tegenwoordige eigenaren - in de toekomst geenszins verzekerd is, terwijl daarmede misschien met betere verwachtingen andere windmolens kunnen worden gerestaureerd, waarbij diverse omstandigheden gunstiger liggen.

Alhoewel het in beginsel misschien minder juist is om het standpunt van de moleneigenaren tegenover hun object mee te laten spreken in de overwegingen om te komen tot een besluit over het al dan niet te behouden van een molen, in het bijzonder als het windwatermolens betreft, waarvan het behoud uit algemeen-waterstaatkundig en landbouwkundig oogpunt niet zonder belang is, zal zulke uit praktische overwegingen toch kunnen meetellen.

Gezien verschillende andere omstandigheden, hierbovengenoemd, zich inmiddels bovendien in ongunstige zin hebben ontwikkeld, ben ik thans meer geneigd dan enige tijd geleden te adviseren de pogingen tot het behouden van de onderhavige windwatermolens niet verder voort te zetten, teneinde de aandacht (en de financiële steun van overheidswege) in de toekomst meer te kunnen concentreren op waardevoller objecten met meer perspectieven.

Ik geef u in overweging uw standpunt in deze te bepalen en o.m. de provinciale molencommissie daarvan in kennis te stellen, opdat belanghebbenden voor zover nodig kunnen worden ingelicht.

De directeur-hoofdingenieur
van de provinciale waterstaat:

PROVINCIAAL BESTUUR VAN GRONINGEN

*verzonden
19 Maart '57*

Nr. 2377/A, 1e afdeling.

Aan de Provinciale Groningse
Molencommissie.

*Onderwierum
Besheerspolder
Scheemderzwaag*

BIJLAGEN: 1

nplu Bl 150/153

Molens 11, 41, 94

ANTWOORD OP brief van 14 april 1956.

ONDERWERP: behoud windmolens.

GRONINGEN, 22 februari 1957.
verzonden: 26 FEB.1957

Naar aanleiding van nevenvermelde brief hebben wij het advies gevraagd van de directeur-hoofdingenieur van de provinciale waterstaat. Het terzake uitgebrachte rapport van 4 februari 1957, nr.4159 gaat in afschrift hierbij.

X Met dit rapport verenigen wij ons, zodat er naar onze mening thans geen aanleiding bestaat het behoud van de windmolens van de waterschappen Onderwierum, de Besheerspolder en Scheemderzwaag te bevorderen.

De Gedeputeerde Staten der provincie Groningen:

[Handwritten signature]

Voorzitter.

[Handwritten signature]

Griffier.